Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n lausunto sivistysvaliokunnalle
Asia: VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026—2029

KULTA ry kiittää kulttuurileikkausten perumisesta - kohti kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoa

Kulttuuribudjetti prosenttiin[1] on kulttuurialaa ja oletettavasti edelleen myös useimpia eduskuntapuolueita laajasti yhdistävä tavoite. OKM:n laskelman mukaan kulttuuribudjetin osuus valtion budjetista on lähivuosina aleneva:

Osuus valtion menoista pl valtion velan korot:
0,66 % vuonna 2025
0,64 % vuosina 2026-2028
0,63 % vuonna 2029

Tilannekuva alalla: Kulttuuri- ja taidealalta on leikattu sekä suoraan varsinaisesta kulttuuribudjetista, että muualta kulttuurirahoituksesta, kuten Yleisradiosta. Monet toimijat, kuten taidefestivaalit ovat kaatuneet, moni kiertue on peruutettu ja moni alan ammattilainen jäänyt työttömäksi. Samaan aikaan kulttuuripoliittinen selonteko arvioi, että kuntatalouden vaihtelevien tilanteiden vuoksi alueellinen eriarvoisuus kulttuuripalveluissa kasvaa.

Se, että nyt hallitus osoitti kuulleensa kulttuuri- ja taidealan huolen ja etsi toiveemme mukaisesti leikkauskohteet opetus- ja kulttuuriministeriön muilta momenteilta, pysäyttää alan vapaan pudotuksen. Se mahdollistaa keskittymisen kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoon - jossa on todettu onnistumisen edellytyksiin kuuluvan julkisen rahoituksen vahvistumisen. Nyt myös kuntapäättäjät omalta osaltaan voivat luottaa siihen, että kunnilla on mahdollisuus kulttuurin avulla vahvistaa elinvoimaansa.

Toki kuntien valtionosuuksien leikkauksilla on vaikutuksensa myös kulttuuri- ja kirjastotoimeen: laskennallisen vos-määrärahaleikkauksen osuus on kirjastoille 2 miljoonaa euroa, ja miljoona kulttuurille.

Tieteen ja taiteen rooli yhteiskunnassa on samankaltainen. Tällä kertaa OKM:n leikkaukset kohdistettiin vuorostaan korkeakouluihin. Todettakoon, että julkisen talouden suunnitelman mukaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen valtionrahoitusta lisätään. Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanon nimessä sama suunta pitäisi saada kulttuurin rahoitukseen.

Toisaalta kuluttajien ostovoiman vahvistuminen toteutuessaan vahvistaa kulttuuritaloutta. Yksityiset kotitaloudet ovat kulttuurialan suurin rahoittaja.

Helsingissä 5.5.2025
Rosa Meriläinen,
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n pääsihteeri

[1] Kulttuuribudjetilla tarkoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön taiteen ja kulttuurin tukemisen pääluokkaa 29.80, jonka summa vuodelle on 557 miljoonaa euroa.